

1 § Vaaliaika

Osuuskunnan säännöissä määrätty edustajisto valitaan vaalipiireittäin suhteellista vaalitapaa noudattaen.

Edustajiston vaali toimitetaan tämän vaalijärjestyksen mukaisesti postin välityksellä joka kuudes vuosi maaliskuussa hallintoneuvoston lähemmin määräämänä aikana.

Hallintoneuvosto jakaa maan vaalipiireihin ja päättää vaaleja edeltävän kalenterivuoden lokakuun 31. päivään mennessä edustajistoon vaalipiireittäin valittavien varsinaisten ja varajäsenten lukumäärän, jotka määräytyvät vaalipiirien vaaleja edeltävän kalenterivuoden kesäkuun 30. päivän jäsenmäärien suhteessa.

2 § Äänioikeus

Edustajiston vaalissa on äänioikeutettu jokainen henkilö- ja yhteisöjäsen, joka on merkitty äänioikeutettujen luetteloon.

Osuuskunnan jäsen on äänioikeutettu vain siinä vaalipiirissä, johon kuuluvassa kunnassa jäsenellä on todistettavasti kotipaikka.

3 § Vaalikelpoisuus

Edustajiston vaalissa on vaalikelpoinen jokainen 18 vuotta täyttänyt osuuskunnan henkilöjäsen, joka ei ole osuuskunnan hallituksen jäsen eikä sen palveluksessa hallituksen tai hallintoneuvoston nimittämänä ja on hyväksytty osuuskunnan jäseneksi vaalivuotta edeltäneen vuoden lokakuun loppuun mennessä. Ehdokkaan tulee asua vakinaisesti vaalipiirin alueella.

4 § Vaalielimet

Hallintoneuvosto asettaa vaalivuotta edeltävän kalenterivuoden lokakuun 31. päivään mennessä

1) vaalilautakunnan ja nimeää siihen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kolme jäsentä;

Vaalilautakunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä kaksi jäsentä ovat saapuvilla.

Vaalilautakunta valitsee itselleen riittävän määrän vaalitoimitsijoita.

5 § Valitsijayhdistykset

Vähintään 5 vaalipiirissä äänioikeutettua osuuskunnan jäsentä voi yhteisesti allekirjoittamallaan asiakirjalla muodostaa valitsijayhdistyksen ja asettaa enintään kolme vaalikelpoista osuuskunnan jäsentä ehdokkaiksi vaaleissa.

Yhtäläinen oikeus muodostaa allekirjoittamallaan asiakirjalla vaalipiirikohtaisesti valitsijayhdistyksiä on niillä osuuskunnan

jäseninä olevilla rekisteröidyillä puolueilla, joiden ehdokaslistoilta on viimeksi toimitetussa kansanedustajain vaalissa tullut valituksi vähintään yksi edustaja. Tällaisen valitsijayhdistyksen asiamiehenä ja asiamiehen varamiehenä toimivat valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjassa ilmoitetut ao. puolueen valtuuttamat henkilöt. Eri valitsijayhdistykset eivät saa asettaa samaa jäsentä ehdokkaaksi.

Osuuskunnan jäsen saa liittyä vain yhteen valitsijayhdistykseen. Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjan tulee olla päivätty ja sen tulee sisältää valtuutus yhdelle valitsijayhdistyksen jäsenelle toimia sen asiamiehenä ja toiselle olla asiamiehen varamiehenä.

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjassa on selvästi mainittava ehdokkaiden nimet, ammatit, asuinpaikat, osoitteet, henkilötunnusnumerot ja jäsennumerot.

Valitsijayhdistyksen asiamiehen tulee hakea ehdokaslistan ottamista ehdokaslistojen yhdistelmään vaalivuoden helmikuun 01. päivään klo 12.00 mennessä vaalilautakunnalle toimitetulla hakemuksella. Hakemukseen on liitettävä valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja ja hakemukseen tulee sisältyä asiamiehen vakuutus, että asiakirjan allekirjoittaneet ovat tehneet sen henkilökohtaisesti ja että ehdokkaiksi asetetut ovat antaneet suostumuksensa ehdokkuuteen.

Milloin valitsijayhdistyshakemukset on tehty rekisteröidyn puolueen toimesta ja hakemukset toimitetaan vaalilautakunnalle samanaikaisesti vaaliliittohakemuksen kanssa, vakuutuksen voi antaa vaaliliiton asiamies.

Asiamies voi toimittaa hakemuksen vaalilautakunnalle henkilökohtaisesti tai postia tai lähettiä käyttäen. Jos hakemus todistettavasti on jätetty postin kuljetettavaksi niin ajoissa, että sen olisi viimeistään 1 momentissa mainittuun määräaikaan mennessä pitänyt saapua vaalilautakunnalle, älköön ehdokaslistaa jätettävä myöhästymisen vuoksi ottamatta ehdokaslistojen yhdistelmään, jos se voidaan tutkia siinä vaalilautakunnan kokouksessa, joka pidetään hakemusten tarkistamista varten.

6 § Vaaliliitot

Valitsijayhdistykset, jotka haluavat olla vaalissa yhteistoiminnassa keskenään, voivat vaalipiireittäin yhtyä vaaliliitoksi, joka perustetaan valitsijayhdistysten välisellä kirjallisella sopimuksella. Vaaliliiton ehdokkaiden kokonaismäärä saa olla enintään vaalipiiristä edustajistoon valittavien kaksinkertainen määrä.

Valitsijayhdistys voi olla mukana vain yhdessä vaaliliitossa.

Eri vaaliliitot eivät saa tehdä liittoa keskenään.

Vaaliliittosopimukseen merkitään valitsijayhdistykset siihen järjestykseen kuin ne halutaan vaaliliittoon otettavaksi.

Sopimuksessa on valtuutettava yksi vaaliliittoon yhtyneiden valitsijayhdistysten asiamiehistä toimimaan vaaliliiton asiamiehenä ja toinen hänen varamiehenään. Vaaliliitolle voidaan sopimuksessa ehdottaa otsikko, josta vaalilautakunta kuitenkin lopullisesti päättää.

Vaaliliittoa koskeva sopimus on asiamiehen toimitettava vaalilautakunnalle vaalivuoden helmikuun 01. päivään kello 12.00 mennessä.

Vaaliliitto-asiakirjan toimittamisen vaalilautakunnalle tulee tapahtua siten, kuin vaalijärjestyksen 5 §:ssä sanotaan.

7 § Valmistavat toimenpiteet

Vaalilautakunnan on sääntöjen 27 §:ssä mainitulla tavalla tiedotettava ennen vaalivuoden alkua jäsenille, miten monta jäsentä edustajistoon vaalipiireittäin valitaan sekä kenelle, milloin ja minne vaalin kuuluvat asiakirjat on toimitettava.

8 § Ehdokaslistojen tarkastaminen

Vaalilautakunnan on tarkastettava ehdokaslistat helmikuun 3. päivään mennessä. Ehdokaslistoihin on vaalipiireittäin merkittävä juokseva tunnusnumero sen mukaisesti, kuin ne on toimitettu vaalilautakunnalle.

Jos todetaan, ettei valitsijayhdistystä koskeva asiakirja ole asianmukaisesti tehty, on asiamiehelle toimitettava viipymättä postin välityksellä tai muutoin todistettavasti tieto, ettei hakemukseen ole suostuttu. Samalla ilmoitetaan hylkäämisen syy. Asiamiehellä on kuitenkin oikeus vielä 6 päivän kuluessa vaalilautakunnan päätöksestä tiedon saatuaan oikaista ne kohdat, jotka aiheuttivat hakemuksen hylkäämisen. Jos hän ei tätä tee, hakemus hylätään lopullisesti.

Oikaisua ei kuitenkaan tehdä, jos valitsijayhdistystä koskevassa asiakirjassa ei ole allekirjoittajina riittävää määrää äänioikeutettuja tai edellä todettu rekisteröity puolue tai ettei hakemusta ole toimitettu vaalilautakunnalle määräaikana.

Mikäli valitsijayhdistystä koskeva asiakirja hylätään lopullisesti, ja se sisältyy myöskin vaaliliittosopimukseen, on vaalilautakunnalla oikeus poistaa se viimeainitusta muiden vaaliliittoon sisältyvien yhdistysten järjestystä muuttamatta.

Jos ehdokkaaksi asetettu henkilö on kuollut tai muuttanut pois vaalipiiristä valitsijayhdistyksen perustamisen jälkeen, on asiamiehellä oikeus ilmoittaa vaalilautakunnalle saman valitsijayhdistyksen toinen vaalikelpoinen ehdokas hänen tilalleen. Vaalilautakunnan on sisällytettävä ilmoitettu uusi ehdokas ehdokaslistaan, mikäli ilmoitus on saapunut

vaalilautakunnalle ennen 10 §:n 1 momentissa mainittua ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista.

9 § Vaaliliittojen muodostamisasiakirjojen tarkastaminen
Vaalilautakunnan on tarkastettava vaaliliittojen muodostamisasiakirjat helmikuun 3. päivään mennessä.

Valitsijayhdistysten virheellisyyksistä ja niiden oikaisemisesta 8 §:ssä sanottua sovellettakoon myös vaaliliittoja koskeviin asiakirjoihin. Ellei virheellisyyksiä korjata tai vaaliliiton perustamista koskevaa hakemusta toimiteta määräajassa tai säädetyssä järjestyksessä, hakemus on hylättävä.

10 § Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen
Hyväksytyistä ehdokaslistoista vaalilautakunta laati vaalipiireittäin ehdokaslistojen yhdistelmän.

Vaaliliittojen ja erillisten valitsijayhdistysten järjestys laadittavassa ehdokaslistojen yhdistelmässä määrätään arvalla.

Kun järjestys on arvottu, varustaa vaalilautakunta hyväksytyt ehdokaslistat juoksevilla järjestysnumeroilla siten, että arvonnassa ensimmäiseksi tulleeeseen vaaliliittoon kuuluvat ehdokaslistat varustetaan vaaliliittosopimuksen mukaisessa numerojärjestyksessään ensimmäisillä numeroilla alkaen numerosta 2, toiseksi tulleen vaaliliiton ehdokaslistat seuraavilla järjestysnumeroilla jne., sekä erillisiksi jääneet ehdokaslistat viimeisillä järjestysnumeroilla.

Ehdokaslistojen yhdistelmään otetaan ehdokaslista niin järjestettynä, että samaan vaaliliittoon kuuluvat ehdokaslistat yhdistetään numerojärjestyksessä yhteisen otsikon alle ja erotetaan muista vaaliliitoista siten, että selvästi ilmenee, mitkä ehdokaslistat kuuluvat mihinkin vaaliliittoon. Vaaliliittojen ulkopuolelle jäävät ehdokaslistat otetaan yhdistelmään viimeisinä järjestysnumeronsa mukaan.

Yhdistelmässä ei ehdokaslistojen ohella saa olla mitään muuta kuin yhteinen otsikko, josta käy selville, mitä vaalia varten yhdistelmä on laadittu ja vaaliliittojen otsikot, jotka on merkittävä vaaliliittokehysten yläpuolelle.

Ehdokaslistojen yhdistelmä on vaalilautakunnan tarkemmin ilmoittamana aikana, viimeistään kaksi viikkoa ennen vaalitoimituksen alkua vaaliliittojen ja erillisten valitsijayhdistysten asiamiesten saatavissa vaalilautakunnalta.

Jos ennen ehdokaslistojen painatusta ilmenee, että jollekin listalle on asetettu ehdokkaaksi henkilö, joka ei ole antanut siihen suostumustaan, on vaalilautakunnan hänen vaatimuksestaan poistettava hänen nimensä listalta.

11 § Ehdokkaiden yhteismäärän toteaminen vaalipiireittäin

Jos vaalia varten hyväksytyissä ehdokaslistoissa mainittujen ehdokkaiden yhteismäärä on sama kuin valittavien edustajien yhteismäärä vaalipiirissä, ei erityistä vaalia toimiteta. Tällöin vaalilautakunta, sen jälkeen, kun se on varannut vaaliliittoasiamiehille 6 päivän ajan tiedoksiannosta lukien ilmoittaa valitsijayhdistysten suostumuksella ehdokkaiden varaedustajat, julistaa hyväksytyissä ehdokaslistoissa mainitut henkilöt valituiksi sekä määrää näiden varaedustajiksi edellä sanotulla tavalla ilmoitetut henkilöt.

12 § Äänestyslippu

Vaalilautakunta laatii vaalissa käytettävän äänestyslipun. Äänestyslipun paperin tulee olla läpinäkymätöntä sekä laadultaan sellaista, ettei se vaaranna vaalisalaisuuden säilymistä.

Äänestyslipun on oltava vakiokokoa. Äänestyslipun sisäpuolelle painetaan otsikko, jossa kerrotaan, missä vaalissa lippua käytetään sekä lisäksi halkaisijaltaan ainakin 50 millimetrin suuruinen ympyrä. Ympyrän sisäpuolella on selvästi havaittava merkintä N:o..... sen ehdokkaan numeron merkitsemistä varten, jolle äänestäjä antaa äänensä.

13 § Vaalin toimittaminen

Äänestys tapahtuu postin välityksellä vaalisalaisuutta noudattaen. Asianomaista vaalipiiriä koskeva ehdokaslista äänestysohjeineen, äänestyslippu ja palautuskuori on lähetettävä suljetussa kirjekuoressa osuuskunnan äänioikeutetuille jäsenille äänioikeutettujen luettelon mukaiseen postiosoitteeseen ennen äänestyksen alkamista.

Jäsenelle, joka kirjallisesti osoittaa tai vakuuttaa ettei ole saanut edellä mainittua äänestysaineistoa, sen johdosta, että osoite on muuttunut tai että äänestysaineisto on hävinnyt tai turmeltunut, antaa vaalilautakunta postitse uuden äänestysaineiston.

Äänestäminen tapahtuu siten, että jäsen merkitsee äänestyslipussa olevaan ympyrään selvästi sen ehdokkaan numeron, jonka hyväksi hän antaa äänensä.

Äänestyslippu on lähetettävä postitse palautuskuoressa vaalilautakunnalle viimeistään ennen hallintoneuvoston määräämää äänestyksen päättymisaikaa. Äänestyslippujen palautusaika on määrättävä 12-21 päiväksi äänestyslippujen lähettämispäivästä lukien.

14 § Äänten laskeminen ja tuloksen määrääminen

Äänestyslippujen saavuttua vaalilautakunnalle suorittaa se niiden laskemisen vaalipiireittäin. Vaaliliittojen ja erillisten valitsijayhdistysten asiamiehillä on oikeus olla läsnä vaalissa annettuja ääniä laskettaessa.

15 § Äänestyslippu on mitätön

- 1) jos äänestyslippuun on merkitty useampi kuin yksi ehdokasnumero;
- 2) jos äänestyslippuun tehdystä merkinnästä ei selvästi ilmene, mitä numeroitua ehdokaslistaa se tarkoittaa;
- 3) jos äänestyslippuun on tehty asiaton merkintä;
- 4) jos äänestyslippuna on käytetty muuta kuin vaalilautakunnan lähettämää äänestyslippua;
- 5) jos äänestyslippu palautetaan liian myöhään.

Ratkaistaessa, onko äänestyslippu katsottava mitättömäksi, ei asiattomana pidetä merkintää, joka ainoastaan selventää, mitä ehdokasta valitsija on tarkoittanut äänestää.

16 § Äänten laskeminen

Vaalipiirissä saman ehdokaslistan hyväksi annetut äänet muodostavat yksinkertaisen ääniryhmän, jonka äänimäärä on äänestyslippujen lukumäärä.

Ääniryhmän ensimmäiselle ehdokkaalle annetaan vertausluku, joka on sama kuin ryhmän ehdokaslistoille äänensä antaneiden luku, toiselle siitä puolet, kolmannelle kolmannes.

Vaaliliitoksi yhdistyneiden valitsijayhdistysten ehdokaslistoille annetut äänet muodostavat yhdistetyn ääniryhmän, jonka äänimäärä on siihen kuuluvien, yksinkertaisten 1 momentissa mainittujen äänimäärien summa.

Yhdistetyn äänimäärän ehdokkaille annetaan etusija toistensa edellä niiden vertailulukujen perusteella, jotka kukin heistä on saanut 3 momentin mukaan.

Mainitussa järjestyksessä katsotaan kaikki ne ehdokkaat, jotka yhdistetyssä ääniryhmässä ovat saaneet ääniä, ryhmän kaikkien äänestäjien asettamaksi ja heille annetaan uudet vertausluvut siten, että ensimmäisen ehdokkaan vertausluku on sama kuin niiden äänestäjien luku, jotka muodostavat yhdistetyn ääniryhmän, toiselle puolet, kolmannelle kolmannes ja niin edelleen.

Äänten laskennasta tehdään pöytäkirja, jonka vaalilautakunnan kaikki jäsenet allekirjoittavat. Pöytäkirjassa mainitaan äänimäärien suuruusjärjestyksessä kaikki vaalissa ääniä saaneet ja siihen liitetään kaikki vaalin tulosta laskettaessa syntyneet laskelmat, jotka puheenjohtaja yhdistää sinettisiteellä toisiinsa.

17 § Vaalin tuloksen toteaminen

Vaalilautakunta toteaa huomioonottaen vaalipiireistä valittavia edustajiston jäsenten lukumäärä, vaalipiireittäin edustajiston jäseniksi valituksi ne ehdokkaat, joilla on suurimmat vertausluvut.

Edustajiston varsinaisten jäsenten varajäseniksi vaalilautakunta määrää vaalipiireittäin valitsematta jääneistä ehdokkaista

hallintoneuvoston päättämän määrän vertauslukujen suuruusjärjestyksessä siitä yhdistetystä äänimäärästä, johon varsinaiset jäsenet ovat kuuluneet, tai ellei sellaista yhdistettyä äänimäärää ole, siitä yksinkertaisesta äänimäärästä, josta varsinaiset jäsenet on valittu.

Jos äänimäärät tai vertausluvut ovat yhtä suuret, ratkaistaan niiden keskinäinen järjestys arpomalla.

18 § Vaalin tuloksesta tiedottaminen
Vaalilautakunta tiedottaa vaalin toteuttamisen ja tuloksen osuuskunnan hallitukselle sekä tuloksen sääntöjen 27 §:n mukaisesti jäsenistölle ja ilmoittaa siitä postitse valituille edustajiston jäsenille ja varajäsenille.

19 § Erinäisiä määräyksiä
Jos jotakin toimitusta varten vaalijärjestyksessä mainittu päivämäärä on pyhäpäivä, pidetään lähinnä seuraavaa arkipäivää määräpäivänä.

Ellei edustajiston vaalia tai siihen kuuluvia valmistavia toimia voida jostakin ylivoimaisesta syystä tai muiden vaalien samanaikaisuuden vuoksi toimittaa vaalijärjestyksessä mainittuna aikoina, voi edustajisto määrätä uudet vaaliajat niiden pitämistä varten.

Ellei vaali ole tapahtunut ennen vaalikauden loppua, ovat ne edustajiston jäsenet ja heidän varajäsenensä, joiden toimikausi sillä välin päättyy, oikeutettuja pysymään toimessaan kunnes vaali on suoritettu ja valittujen toimikausi on alkanut. Tällaisessa tapauksessa vaalin määräaikoja laskettaessa vaalijärjestyksestä sovelletaan vastaavalla tavalla.

20 § Vaalit edustajiston kokouksessa
Edustajiston kokouksessa toimitettavassa vaalissa on käytettävä suhteellista vaalitapaa, jos viidesosa läsnäolevista edustajiston jäsenistä sitä vaatii.

Kukin edustajiston jäsen saa äänestää enintään niin monta henkilöä kuin kulloinkin on valittava, ja vaalissa käytettävä ehdokaslista saa sisältää enintään tämän määrän ehdokkaita. Ehdokaslista on annettava kokouksen puheenjohtajalle kokouksen määräämässä ajassa. Annettuihin ehdokaslistoihin on merkittävä järjestysnumero numerosta kaksi alkaen ja ne on laadittava yhdistelmäksi, joka asetetaan nähtäväksi vaalitulaisuuteen.

Vaalitoimitusta avustamaan ja tulosta laskemaan puheenjohtaja kutsuu kaksi edustajiston jäsentä.

Vaalia toimitettaessa, ääniä laskettaessa ja äänestyksen tulosta määrättäessä on soveltuvin kohdin noudatettava tämän vaalijärjestyksen määräyksiä.